

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İLE
MACARİSTAN CUMHURİYETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Macaristan Cumhuriyeti bundan sonra "Akit Taraflar" olarak anılacaklardır.

Akit Taraflar her iki ülkenin yararına ekonomik işbirliğinin artırılması arzusuyla,

Akit Taraflardan herhangi birinin sınırları içerisinde diğer Akit Tarafın yatırımcılarına uygun, koşullar sağlanması amacıyla, ve

İşbu anlaşma kapsamında yatırımların teşviki ve korunmasının bu alanda girişimciliği teşvik edeceğini kabul ederek,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada;

1. "Yatırım" tanımı, ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafın kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak yapılan, doğrudan yatırımlarla ilgili tüm mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakileri kapsar;

- a) taşınır ve taşınmaz mallar ve mülkün ülkesinde bulunduğu Akit Tarafın kanunları uyarınca tanımlanan diğer mülkiyet hakları,
- b) hisse senetleri, sermayeler ve şirketlere katılımın diğer şekilleri,
- c) para veya yatırımla ilgili mali ve ekonomik değeri olan edim alacakları,

d) telif hakkı, patent, ticari marka, ticari isim, endüstriyel tasarım, ticari sır, "know-how", ve pestemaliye dahil endüstriyel ve fikri mülkiyet hakları,

e) doğal kaynakları araştırma, çıkarma ve kullanma dahil hukuken veya sözleşme ile tanınan haklar.

2. Her iki Akit Taraf için "yatırımcı" terimi:

a) Akit Taraflardan birinin kanunları, çerçevesinde o ülkenin vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

b) Akit Tarafların ülkelerinin yürürlükte olan yasalarına göre, ilgili ülkede kurulmuş veya başka türlü teşkil edilmiş olan şirketleri, firmaları, iş ortaklıklarını ve müesseseleri ifade eder.

3. "Hasılat" terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kar, faiz, sermaye kazançları, temettü, royalti, ve ücretleri ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki

1. Akit Taraflardan her biri, kendi ülkesinde diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunları çerçevesinde kabul ve teşvik edecektir.

2. İşbu Anlaşma, her iki Akit Tarafın yatırımcılarının diğer Akit Taraf ülkesinde ve kanuni şartlarına uygun olarak 1 Ocak 1973'den itibaren yapmış oldukları yatırımlara uygulanacaktır.

MADDE 3

Yatırımların Korunması

1. Akit Taraflardan herbiri; diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını her zaman eşit ve adil bir muameleye tabi tutacak, yapılan yatırımların işletilmesi, yönetimi, kullanılması, istifadesi veya elden çıkarılmasını makul olmayan veya ayrımcı önlemlerle herhangi bir şekilde engellemeyecektir.

2. Özellikle, her bir Akit Taraf yatırımlara tam bir güvenlik ve koruma sağlayacak olup, bu koruma ve güvence, her hal ve karda kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına öngörülenden daha az elverişli olmayacaktır.

3. Bir Akit Taraf, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına, herhangi bir uluslararası anlaşma ile özet avantajlar sağlamış, ya da bütünüyle veya esas olarak vergilendirme ile ilgili üçüncü bir devletle karşılıklı düzenleme yapmış veya anlaşmalara dayanarak gümrük birlikleri,

ekonomik birlikler ya da benzer kuruluşlar oluşturmuş olsa da , o Akit Taraf bu avantajları diğer Akit Tarafın yatırımcılarına da tanımak zorunda olmayacaktır.

MADDE 4

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Aşağıda belirtilen şartlar sağlanmadıkça hiçbir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın yatırımlarını doğrudan veya dolaylı olarak kamulaştırma, devletleştirme veya benzeri etkisi olan önlemlere tabi tutmayacaktır:

- a) önlemler, kamu yararına ve yürürlükteki mevzuat uyarınca alınır;
- b) önlemler, ayrımcı veya önlemi alan Akit Tarafın vermiş olabileceği herhangi bir taahhüde aykırı değildir;
- c) önlemlerle beraber adil ve yeterli tazminat ödemesi yapılacaktır. Tazminat; yatırımın kamulaştırma haberi, kamu bilgisi haline gelmeden hemen önceki gerçek piyasa değerine eşit olacak, gereksiz gecikme olmaksızın ödenecek ve konvertibl bir döviz üzerinden transfer edilebilir hale getirilecektir. Gecikme olması halinde faiz eklenecektir.

2. Akit Taraflardan birinin yatırımcılarının, diğer Akit Tarafın ülkesinde, savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, isyan veya ayaklanma nedeniyle zarara uğraması halinde zarara uğrayan Akit Tarafa gösterilecek muamele, o Akit Tarafın kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına -hangisi daha elverişli ise- gösterdiği muameleden daha az elverişli olmayacaktır.

MADDE 5

Sermaye ve Hasılatın Ülkeye Dönüşü

Akit Taraflar, yatırımla ilgili ödemelerin transferini garanti edeceklerdir. Transferler serbest bir konvertibl kur üzerinden gereksiz gecikme ve engelleme olmaksızın yapılacaktır.

Bu transferler sınırlayıcı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakileri kapsar:

- a) yatırımın tamamının veya bir kısmının satış ya da tasfiye bedeli;
- b) kar, faiz, temettüler, royaltier-veya ücretler gibi hasılatlar;
- c) yatırımla ilgili kredilerin, geri ödenmesi.

MADDE 6

Halefiyet

Eğer bir Akit Tarafın yatırımcısının yatırımları ticari olmayan, risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigortalıymışsa bu tür bir sigortalamanın şartları gereği, sigortalayanın bahse konu yatırımcının haklarına halefiyeti diğer Akit Tarafça tanınacaktır; şu şartla ki sigortalayan, yatırımcının sahip olduğu haklar dışında herhangi bir hakka sahip olmayacaktır.

MADDE 7

Ulusal ve Uluslararası Hukuk

Eğer Akit Taraflardan herhangi birinin hukuk kuralları veya ileride Akit Taraflar arasında işbu Anlaşmaya ek olarak bir düzenleme getirecek herhangi bir anlaşma, genel veya spesifik anlamda, her bir Akit Tarafa daha iyi muamele görme hakkı veriyorsa, daha elverişli olan böyle bir düzenleme bu Anlaşma bakımından da geçerli olacak şekilde genişletilecektir.

MADDE 8

Müzakere

Her bir Akit Taraf, işbu Anlaşmanın işleyişini etkileyen herhangi bir konu üzerinde görüşme yapmayı önerebilir. Diğer Akit Taraf olumlu bir tavır takınacak ve bu tür görüşmeler için uygun fırsatı sağlayacaktır.

MADDE 9

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumlanması uygulanması konularında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar, iyi niyet ve işbirliği duygusu ile hızlı ve adil bir şekilde çözüme ulaştırılacaktır. Bu anlamda, Akit Taraflar doğrudan ve anlamlı müzakereler yoluyla çözüme ulaşmak üzere anlaşmışlardır. Eğer Akit Taraflar uyuşmazlığın başlamasından itibaren altı ay

içinde yukarıda bahsedilen şekilde anlaşma sağlayamazlarsa, uyuşmazlık herhangi bir Akit Tarafın başvurusu üzerine üç üyeli bir Tahkim Kuruluna götürülebilir.

2. Başvurunun alınmasından itibaren iki ay içerisinde her bir Akit Taraf birer hakem tayin edeceklerdir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Akit Taraflardan herhangi biri, belirlenen süre içinde temsilcisini atayamazsa, diğer Akit Taraf atamanın yapılmasını Uluslararası Adalet Divanı Başkanından isteyebilir.

3. Heyet üyeleri seçilmelerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçiminde anlaşamazlarsa, Heyet Başkanı herhangi bir Akit Tarafın isteği üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin 2. ve 3. paragraflarında belirtilen konularda görevini Yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise atama Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır, şayet Başkan Yardımcısı da görevini yerine getirmekten alıkonulur veya Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise atama vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafınca yapılacaktır.

5. Tahkim Kurulu, Başkanın seçildiği tarihten sonraki üç ay içinde, bu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kurallarını saptayacaktır. Şayet bu konuda uzlaşma sağlanamazsa, Tahkim Kurulu Uluslararası Adalet Divanı Başkanını, uluslararası tahkim prosedürüne uygun olarak usul kurallarını saptamaya davet edebilir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, üçüncü hakemin seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak ve bütün duruşmalar tamamlanacaktır ve Tahkim Kurulu -hangisi daha sonra olursa- duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Kurulu nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkan, diğer hakemler ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Akit Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Ancak, Tahkim Kurulu masrafların büyük bir bölümünün tek bir Akit Tarafa karşılanmasını karara bağlamaya yetkilidir.

8. Şayet bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın 10. Maddesi uyarınca bir uluslararası Tahkim Kuruluna götürülmüş ve hala bu kurul önünde ise, aynı uyuşmazlık bu Madde hükümlerine göre başka bir uluslararası tahkim kuruluna götürülemeyecektir. Ancak bu husus Akit Taraflar arasındaki doğrudan ve anlamlı müzakere yollarını engellemeyecektir.

MADDE 10

Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü

1. Akit Taraflardan herhangi biri ile diğer Akit Tarafın yatırımcısı arasındaki yatırım ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından detay bilgileri içerecek şekilde ve yazılı olarak ülkesinde yatırım yapılan Akit Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ile, ilgili Akit Taraf

uyuşmazlıkları mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı müzakere ve görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacaktır.

2. Şayet bu uyuşmazlık konuları, yazılı bildirim tarihini izleyen altı ay içinde birinci paragrafta belirtildiği şekilde çözümlenemezse söz konusu uyuşmazlık yatırımcının seçebileceği aşağıdaki yollarla çözümlenebilecektir:

a) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

b) Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesiyle kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

şu şartla ki, eğer ilgili yatırımcı uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Akit Tarafın Adliye Mahkemesine götürmüşse, on sekiz ay içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim, aşağıda belirtilen temeller üzerinde oluşturulacaktır:

a) İşbu Anlaşmanın hükümleri;

b) Sınırları içerisinde yatırım yapılan Akit Tarafın kanunlar ihtilafına ilişkin kuralları da içeren Milli kanun ve yönetmelikleri.

4. Tahkim neticesinde verilecek kararlar uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Akit Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde uygulayacaktır.

MADDE 11

Yürürlüğe Giriş, Süre ve Sona Erme

1. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların ülkelerinde Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli Anayasal prosedürlerin tamamlandığını yazılı olarak birbirlerine bildirmelerinden sonraki ikinci ayın birinci gününde yürürlüğe girecek ve on beş yıllık bir süre için geçerli olacaktır.

2. Herhangi bir Akit Tarafın, işbu Anlaşmanın geçerlilik süresinin bitiminden altı ay öncesinde, sona ermesi için başvuruda bulunmaması halinde, bu Anlaşma ek bir on yıllık süre daha uzayacaktır; her iki Akit Tarafın onbeş yıllık süre sonunda, herhangi bir zaman içinde Anlaşmayı sona erdirmeye hakkı vardır.

3. İşbu Anlaşmanın sona eriş tarihinde önce yapılan yatırımlar için bu maddeden önceki maddeler ek bir on yıl süre daha geçerli olacaktır.

Türkçe, Macarca ve İngilizce dillerinde, ikişer metin olarak hazırlanmış olan bu Anlaşma 14 Ocak 1992 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Yorumda ayrılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

MACARİSTAN CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA